

Seznámení s tradicemi

Závěrečná práce

Studijní program:

Studijní obor:

Autor práce:

Vedoucí práce:

DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství

Bc. Kateřina Luxíková

Mgr. Gabriela Čavojská

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Zadání závěrečné práce

Seznámení s tradicemi

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Luxíková**
Osobní číslo: P20C00039
Studijní program: DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků
Studijní obor: Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství
Zadávající katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky
Akademický rok: 2020/2021

Zásady pro vypracování:

Cíl závěrečné práce: Zpracování pedagogického projektu zaměřeného na zvýšení zájmu o tradice, obyčeje a historii v českých zemích u dětí předškolního věku a s tím spojenou podporu sociální interakce a vnímání rodinných hodnot.
Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava a zpracování pedagogického projektu, formulace závěrů.
Metody: Projekt.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

TRNKOVÁ, K., 2012. Vánoce z babiččina kapsáře. 1. vyd. Praha: STUDIO trnka. ISBN 978-80-87678-07-7.
PÁVKOVÁ, J., 2014. Pedagogika volného času. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-666-6.
VONDRUŠKOVÁ, A., 2004. České zvyky a obyčeje. 1. vyd. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01356-8.
BURKE, P., 2005. Lidová kultura v raně novověké Evropě. 1. vyd. Praha: Argo. ISBN 80-7203-638-6.

Vedoucí práce:

Mgr. Gabriela Čavojská
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

20. dubna 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

15. prosince 2021

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. června 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou závěrečnou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé závěrečné práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé závěrečné práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li závěrečné práce nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má závěrečná práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

27. listopadu 2021

Bc. Kateřina Luxíková

Anotace

Závěrečná práce pojednává v teoretické části o historii tradic, lidové kultury a zvyků, o jejich významu pro národní uvědomění. Z důvodu obsáhlosti celého projektu se zaměřuje na tradice spojované s adventem a vánocemi. Věnuje se také dětem se speciálními vzdělávacími potřebami (poruchy aktivity a pozornosti). Praktická část obsahuje návrh projektu pro kroužek realizovaný v mateřské škole s cílem rozšíření zájmu o tradice, který by měl podpořit rozvoj manuálních dovedností, sociálních vztahů a dovedností, potřebných pro úspěšné vzdělávání.

Klíčová slova

mateřská škola, děti se speciálními vzdělávacími potřebami, tradice, zvyky, lidová kultura, hra

Annotation

The final work deals in the theoretical part with the history of traditions, folk culture and customs, their significance for national awareness. Due to the comprehensiveness of the whole project, it focuses on the traditions associated with Advent and Christmas. It also deals with children with special educational needs (activity and attention disorders). The practical part contains a project proposal for a circle implemented in kindergarten in order to expand interest in tradition, which should support the development of manual skills, social relationships and skills needed for successful education.

Key words

kindergarten, children with special educational needs, traditions, customs, folk culture, game

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická východiska pedagogického projektu.....	8
1 Tradice a lidová kultura v Evropě a Čechách	8
1.1 Tradice a lidová kultura jako pojmy	8
1.2 Historie a význam tradic.....	8
1.3 Tradice a jejich vliv v kalendářním roce.....	9
2 Vánoční tradice	10
2.1 Advent a jeho pozadí	10
2.2 Vánoční tradice v českých zemích.....	10
3 Zvyky a obyčeje jako podpora rozvoje dětí	11
3.1 Podpora rozvoje tvořivosti.....	11
3.2 Podpora vzdělávání	12
3.3 Podpora rozvoje motorických funkcí.....	12
3.4 Podpora budování vztahů	13
4 ADHD - syndrom deficitu pozornosti spojený s hyperaktivitou	13
Pedagogický projekt.....	15
5 Popis projektu.....	15
5.1 Cíle a zajištění projektu	15
5.2 Harmonogram projektu:.....	16
5.3 Popis jednotlivých aktivit	17
6 Vyhodnocení projektu a navrhovaná doporučení	25
Závěr	26
Seznam použité literatury	27

Úvod

Tato závěrečná práce se zabývá prací s dětmi v předškolním věku. Týká se seznámení dětí s tradicemi a obyčejí a přínos tohoto na jejich další vývoj. Projekt by měl být realizován v průběhu celého roku, protože lidové zvyky, obyčeje, tradice, atd. se vztahují na různá období roku a je možné se v každém období zaměřit na něco nového. Z důvodu rozsahu takového projektu se budeme v této práci zaměřovat pouze na období adventu. Bude realizován v rámci mateřské školy, do projektu budou zahrnuty děti, které realizují poslední předškolní rok včetně jednoho dítěte, které je již v odkladu.

Cílem projektu je zaměření se na rozvoj komunikačních, vzdělávacích a sociálních dovedností prostřednictvím lidově kulturních prostředků. Výtvarné činnosti pomohou dětem s rozvojem motorických funkcí. Děti budou mít také možnost dozvědět se něco z historie. Vyprávěním legend a pozadí tradic pomůže dětem i v rozvoji slovní zásoby.

Práce se skládá z teoretické části, kde je přiblížena problematika tradicí a zvyků, jejich historie a vliv na národní uvědomění. Dále je zde představena tradice vánoc a specifika Českých vánoc. Přínos předávání zvyků a obyčejů dětem a pomoc s rozvojem manuálních dovedností, sociálních vztahů, přátelství a vzdělávání jejich prostřednictvím.

Další část je teoretická, jejímž cílem je návrh a realizace projektu volnočasového kroužku, ve kterém jsou formou hry a vyrábění různých předmětů dětem představeny adventní a vánoční zvyky a to, jak by si děti mohly prostřednictvím těchto aktivit rozšířit jak své vědomosti tak se i pobavit.

Teoretická východiska pedagogického projektu

1 Tradice a lidová kultura v Evropě a Čechách

1.1 Tradice a lidová kultura jako pojmy

Ve své podstatě jsou oba pojmy, tradice a lidová kultura, velmi podobné, ne-li shodné. Tradice je pojem, se kterým se dosti běžně setkáváme v našem každodenním životě. Pojem, který je úzce spojen s českým národním obrozením a vytvářením českého národního vědomí (Šimáček 1999, s. 197 - 199). Lidová kultura je jako termín nepřesný. Je to systém zvyků a obyčejů. Systém sdílení významů, postojů a hodnot a symbolických forem (chování, předmětů) jimiž jsou vyjádřeny nebo ztělesněny (Burke 2005, s. 16 - 22).

Tradice jako stylizovaný a manipulovaný vztah k minulosti otevírá možnost pochopení dějin, zároveň ji však v mnoha ohledech uzavírá. Vstupují-li do dějin jen, pokrokové tradice, pak tam vstupuje jen ta část dějinné skutečnosti, která snese, ochuzení, zjednodušení (Pešková 1998, s. 31). Tradice v etnologickém chápání odkazuje na soubory jevů, případně na celé kultury, o nichž se předpokládá, že doba jejich vrcholné existence a rozkvětu leží v minulosti, které však nějakým způsobem dožívají v současnosti - ovlivňují současnou kulturu či společnost a jsou její součástí (Šimáček 1999, s. 197-199). Tradice tak spojuje kategorie minulosti, současnosti a budoucnosti.

1.2 Historie a význam tradic

Tradice a lidová kultura souvisely bezprostředně se zemědělstvím, které bylo pro drtivou část obyvatel naší země jediným zdrojem obživy. Neochota měnit zažitě způsoby práce je typickou vlastností všech zemědělců v dějinách Evropy. A stejné to s nimi bylo v celém způsobu života, zvyky a obyčeje nevyjímaje.

Teprve v době národního obrození se začaly výrazněji odlišovat svátky v krajinách, kde se hovořilo česky. Popisovat české zvyky a obyčeje z dávné minulosti je nesmírně těžké. Důvod je prostý - nejstarší kronikáři si všímali téměř výhradně osudů panovníka a církve. Lidé ve městech a na venkově je vůbec nezajímali. Proto se ze středověku dochovaly jen ojedinělé zlomky a náhodně zapsané zajímavosti. S nástupem nacionálního myšlení a uvědomění v Čechách i celé Evropě dochází ke znovu „objevení“ zájmu o lidovou kulturu. Ještě před průmyslovou revolucí podrýval tradiční lidovou kulturu růst měst, zlepšování silnic a rozšiřování gramotnosti obyvatel. O uchování kulturních dědictví a tradic se zasloužili spisovatelé a vydavatelé lidových balad, pohádek, příběhu a dalších (Burke 2005, s. 41 - 46). Nejvíce informací pochází samozřejmě z 19. a 20. století, ale ani jejich pravdivost není vždy

nesporná. Mnohé totiž shromáždili nadšení národopisní badatelé, kteří se obvykle snažili popisovat jen věci krásné a výjimečné (Vondrušková 2004, s. 17 -18). V našich zemích se o předání tradic zasloužili významné i méně významné postavy Národního obrození např. Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, František Sušil. Tradiční lidová kultura tak vytváří časovou distanci mezi tradičním a moderním řádem. Lidé praktikující folklór, střežící tradice a „prostou krásu“ lidového tance, písně a jiných projevů, jsou z drtivé většiny amatéři – jsou to lidé, pro které je folklór doslova „srdeční záležitostí“. Je tu však především stát, který, ať už svými přítomnými či minulými aktivitami, tuto soukromou zájmovou aktivitu strukturuje. Vztah k folklóru tak může být příkladem propojení státního smyslu se smyslem individuálním, propojení soukromé aktivity se státním myšlením i cítěním. Jednotlivci provozující folklór patrně hledají věci mimo kalkul a rozum, návrat ke kořenům, k hodnotám a prostotě. Vyvoláváním tradice tak nepřímo pomáhají udržovat „živý odkaz předků“ a národa vůbec (Kouřil 2004, s. 43 - 56).

1.3 Tradice a jejich vliv v kalendářním roce

V české literatuře se zvyky a obyčeje obvykle spojují s venkovským prostředím, případně se životem řemeslníků v menších městech. Často se proto doplňují označením "lidové". Dělí se na dvě základní skupiny - rodinné a společenské. Mezi rodinné patřily především hlavní události v životě člověka - narození, křest, svatba, úmrtí. Větší význam však měly zvyky a obřady druhé skupiny, kterým se také říká kalendářní nebo výroční. Provázely od pravěku život každého člověka a mnohé z nich jsou živé i dnes. Mnohé se vázaly na běh slunce a proměny přírody během roku. 1. leden, kterým začíná nový rok, je dnes důležitým dnem, v němž většina obyvatel planety očekává s nadějí, co jim nadcházející rok přinese. Po celá staletí to, ale bylo jinak. Začínat rok prvním lednovým dnem je dohoda novodobé civilizace, uměle vytvořená a vzhledem k přírodnímu koloběhu vlastně nelogická. Pro naše předky byly důležitými mezníky pro běh času fáze Měsíce a postavení Slunce (jarní a podzimní rovnodennost, letní a zimní slunovrat). Kolem nich se soustředilo nejvíc pohanských obřadů. Velký význam mělo pro zemědělce a chovatele dobytka také jaro, kdy se probouzí příroda, rodí se mláďata a chystají se práce na polích. 1. leden se jako stálý termín pro Nový rok začal v Evropě ujmout od 15. století a teprve v průběhu 17. století byl téměř všeobecně přijat. Příčinou nebyla jen síla tradičních zvyklostí a neochota ke změnám, ale také reformy a složité posuny v kalendáři, které trvaly až do 20. století (Vondrušková 2004, s. 20).

2 Vánoční tradice

2.1 Advent a jeho pozadí

Začátkem církevního i lidového roku je Advent (název pochází z latinského slova a znamená Příchod). Je dobou očekávání příchodu Mesiáše na svět, přípravou na narození děťátka Ježíše. Trvá čtyři týdny (čtyři adventní neděle) před Štědrým dnem. Byl a pro věřící stále je dobou postní, dobou střídmosti, zbožného rozjímání, zákazu velkých zábav, ale plnou různých obyčejů a zvyků. Navenek působí adventní doba spíše jako radostné očekávání dětí na Ježíška, těšení se na stromeček, nakupování dárků, procházení adventních a vánočních trhů, poslech adventních koncertů, postupné rozsvěcování svíček na adventním věnci, pečení vánočního cukroví a předhánění se v počtu druhů. Ale i tak je možné v dnešní uspěchané době se na chvíli zastavit a zamyslet. Součástí adventního času i nadále zůstávají některé zvykoslovné obyčeje, dodržované především v rodinách, i když jejich význam se od původních magických a věšteckých obřadů dospělých přesouvá na hry a zábavy pro děti (Gonzálezová 2014).

Doba vánoční trvá v křesťanských církvích od prvních nešpor svátku Narození Páně do svátku Křtu Páně. Vánoce jsou poměrně mladým křesťanským svátkem. Město Řím slavilo Kristovo narození poprvé podle dochovaných pramenů 25. prosince roku 336. Aby potlačili konkurující pohanské náboženství, rozhodli se křesťané 25. prosinec zasvětit oslavě příchodu pravého světla, „slunce spravedlnosti“, pravého Mesiáše a Vykupitele, Syna Božího, Ježíše Krista (Vavřínová 2000, s. 11).

Oslavy Vánoc zahrnují více historických a sociálních vrstev. V historickém plánu představují jejich výchozí základnu předkřesťanské projevy lidové víry a obřadnosti, které se později propojují s křesťanskou myšlenkou posvátného zrození. Vánoce svou genezí směřují k prvotnímu (prvobytnému) svátku, jehož vznik je spjat s ranými stadii vývoje lidské společnosti (Frolec 2001, s. 6).

2.2 Vánoční tradice v českých zemích

U evropských národů i národů jiných světadílů patří Vánoce k největším svátkům v roce. Po celém světě mají mnoho společného, ale také specifického pro danou zemi. Český národ si vytvořil tak osobitou podobu těchto svátků, že pojem "české Vánoce" má specifický kulturní význam. Zahrnuje bohatou a mnohověkovou tradici lidových obyčejů, obřadů a s nimi spojených folklorních projevů. S lidovou tradicí je v bezprostředním kontaktu vysoké umění. Od středověku až do nejnovější doby se vánoční motivy zobrazují ve výtvarném umění. V dějinách hudby mají pevné místo vánoční koledy, pastorely i jiné skladby inspirované

Vánocemi. České Vánoce prožíváme každoročně, od svého dětství. Patří k historickému a kulturnímu povědomí českého národa. Není v Evropě národa, který by se mohl pochlubit tak podrobným popisem slavení Vánoc v minulosti, jaký Čechům zanechal učený mnich Jan z Holešova z doby vlády Karla IV. Až udivuje, že většina jím popsanych lidových obyčejů se v paměti našeho lidu dochovala dodnes. Tradice tu přetrvala staletí a svědčí o kontinuitě jedné části naší národní kultury (Frolec 2001, s. 3 - 4).

České slovo Vánoce (slovenské Vianoce) projevuje zřetelnou souvislost s německým výrazem Weihnachten. Výraz Vánoce měl lidovou povahu a významově byl "celkem neprůhledný, takže povahu a obsah svátku ani nevyjadřoval". V této duchovní atmosféře mohlo být slovo Vánoce převzato právě lidovým prostředím, a to ve významu předkřesťanských svátků zimního slunovratu. Tím také můžeme vysvětlit, proč toto pojmenování neproniklo do oficiálních a liturgických jazyků, jimiž byly staroslověnština a církevní slovanština. Lidový základ byl však už tak zakořeněn, že zůstal trvalou součástí české a slovenské slovní zásoby i poté, co Vánoce přijaly církevní podobu a význam (Frolec 2001, s. 9).

Ve vícevrstvé obřadní tradici českého a moravského lidu je tedy zjevné působení složek křesťanských i pohanských, náboženských i světských. Na první pohled je tu zřejmý rozpor mezi církevním liturgickým kalendářem a lidovými obřadními obchůzkami, byť se často váží ke dnům církevních světců. Vyvstává otázka geneze obou tradic, jejich vztahu ke dnům církevních světců a jejich kultu, i předkřesťanským (a mimokřesťanským) projevům (Frolec 2001, s. 17).

3 Zvyky a obyčeje jako podpora rozvoje dětí

3.1 Podpora rozvoje tvořivosti

Oslavy svátků jsou spojeny se spoustou aktivit. Od výroby různých maličkostí, po zpívání písni spojených s danou dobou, hraní divadelních her či učení říkanek a básní. Každá z těchto činností u dětí něco podporuje. Tvořivost je v dnešním světě jedna z nejdůležitějších schopností pro lepší prosazení v životě. Konkrétní fakta a postupy se často mění rychleji, než stihneme naučené vědomosti uplatnit. Kreativní myšlení vytváří základnu pro obratné přizpůsobení se novým podmínkám, zároveň umožňuje rozmanité a zábavné trávení času. Malé děti bývají mimořádně nápadité a tuto dovednost je třeba podporovat a rozvíjet také během všech činností ve škole i mimo ni – v rodině a všude tam, kde děti tráví čas (Fichnová, Szobiová 2007, s. 5). Zájmové činnosti estetickovýchovné utvářejí a formují estetické vztahy

děti k přírodě, společnosti a jejím materiálním a kulturním hodnotám. Činnosti jsou zaměřeny na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárního, dramatického a hudebně-pohybového projevu, na kulturu chování a výchovu vkusu, rozvoj tvořivosti. Pro estetickovýchovnou zájmovou činnost jsou významné všechny aktivity, ve kterých se uplatňuje estetický vztah ke skutečnosti - kulturní akce, různé typy vycházek, přehlídky činností apod. Zvláště významné jsou vlastní tvořivé aktivity. Tyto činnosti přinášejí nové a emocionálně cenné zážitky a stávají se i silným motivačním prvkem (Pávková 2002, s. 72).

3.2 Podpora vzdělávání

Záměrem vzdělávání v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí, do života v lidské společnosti i do světa kultury a umění. Má pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje, přijmout základní všeobecně uznávané společenské, morální a estetické hodnoty a podílet se na utváření společenské pohody (Fichnová, Szobiová 2007, s. 15). Prostřednictvím mnohostranné činnosti se prohlubuje zájem žáků o tvořivou práci, o přiměřenou účast na řešení současných problémů vědy a techniky. Také lépe chápou význam odborné kvalifikace v době rychlého rozvoje vědy a techniky. Pracovně-technické zájmové činnosti by měly podporovat přirozenou touhu dětí po aktivním uplatnění v oblasti techniky, rozvíjet jejich technické myšlení a představivost. (Pávková 2002, s. 71) Ve volném čase neformálním způsobem probíhají různé druhy učení. Senzomotorické učení se týká osvojování pohybových dovedností (rukodělné činnosti, hra na hudební nástroje, výtvarné činnosti apod.). Paměťové učení (slovní, osvojování poznatků) se uplatňuje ve všech druzích zájmových činností (např. názvosloví, texty veršů, písní, učení se rolím při dramatizacích, ...). Podobně se při rozmanitých druzích činností učí děti řešit problémy, osvojují si intelektuální dovednosti, rozvíjejí myšlenkové operace. Výrazný je podíl sociálního učení. Dítě poznává ve svém volném čase vzory pro napodobování, identifikuje se s nimi, učí se vystupovat v rozmanitých rolích. Zvláštností učení ve volném čase je dále převaha bezděčného učení nad záměrným. Děti se činnostmi zúčastňují dobrovolně, baví je, souvisí s jejich zájmy, jsou pro učení motivovány. Učení není povinností. To vše samozřejmě pouze při respektování požadavků pestrosti, přitažlivosti, zajímavosti činností (Pávková 2014, s. 100 - 101).

3.3 Podpora rozvoje motorických funkcí

Na výchově k manuální práci se podílí rodina, škola i různé subjekty pro výchovu ve volném čase. Základní manuální dovednosti získává dítě v rodině. Je vedené k sebeobsluze, k péči o hračky, školní potřeby, další osobní věci. Formou nápodoby si děti osvojují pracovní

dovednosti podle vzoru svých rodičů. V mnoha rodinách však postupně ubývá příležitostí k osvojování manuálních dovedností. V souvislosti s využíváním různých profesionálních služeb a s dostatkem cenově dostupných hotových výrobků mají děti i méně možností pracovat rukama (např. polotovary či hotové potraviny, levné oděvy, spotřební zboží, které se neopravuje, ale vyhazuje a kupuje nové). Na škole ubývají předměty nebo se snižují hodinové dotace předmětů, ve kterých je možné získávat manuální dovednosti a hlavně utvářet u dětí pozitivní vztah k manuální práci. Nabízí se možnost tyto nedostatky v rodinné a školní výchově kompenzovat nabídkou rukodělných, pracovních-technických zájmových činností při výchově ve volném čase. Zde se však projevuje také pokles zájmu dětí, a tím i menší nabídka tohoto druhu činností. Zdá se, že se děti méně zajímají o práci s různými materiály. U menších dětí jsou naopak velmi oblíbené práce s papírem, kartónem, textilem, drobným přírodním či technickým materiálem. Tyto činnosti, např. ve školní družině, mají částečně i výtvarný charakter (Pávková 2014, s. 101 - 102).

3.4 Podpora budování vztahů

Nejvhodnější formou podpory rozvoje vzájemných vztahů mezi dětmi jsou interaktivní hry. V těchto hrách se zaměřujeme na rozvoj dílčích sociálních dovedností formou konkrétních prožitků dětí. Nejedná se o hry soutěžní, důraz je kladen především na proces – na to, co se v průběhu hry děje mezi dětmi i uvnitř nich samých. Pokud je cílem hry tvorba společného výtvarného díla, více než výsledek nás zajímá to, jak děti spolupracovaly, zda se dokázaly shodnout, zda došlo ke konfliktu, předčasnému ukončení činnosti a podobně (Hublová, 2020). Také společné aktivity rodičů a dětí jsou přínosné i v dalších směrech. Umožňují lepší vzájemné poznání, objevení schopností a zájmů, pochopení způsobů jednání. Důležité jsou společné pozitivní prožitky a nacházení nových podnětů pro trávení volného času. Společný podíl na činnostech ve volném čase utužuje vzájemné vztahy mezi rodiči a dětmi a učí je prožívat volný čas nejen vedle sebe, ale společně. Pro mnohé rodiny je tato možnost skutečným objevem a obohacením života pro všechny zúčastněné (Pávková 2014, s. 120).

4 ADHD - syndrom deficitu pozornosti spojený s hyperaktivitou

Vzhledem k tomu, že se projektu účastnilo dítě, kterému byla diagnostikována porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou, bylo třeba respektovat specifika tohoto dítěte.

Mezi základní projevy syndromu ADHD patří především porucha pozornosti, hyperaktivita a impulzivita. Mimo tyto základní projevy syndromu ADHD lze u hyperaktivních dětí

pozorovat i přidružené poruchy, které s vlastním syndromem úzce souvisejí. Jedná se o percepčně motorické poruchy – poruchy motoriky, motorické a senzomotorické koordinace a dále i poruchy percepčních funkcí, zejména zrakového a sluchového vnímání. Dále pozorujeme poruchy kognitivních funkcí, zejména poruchy paměti (zvláště tzv. pracovní paměti), které úzce souvisejí s poruchou koncentrace pozornosti, a rovněž i poruchy v oblasti myšlení a řeči, včetně zvláštností v komunikaci dětí s ADHD – vše opět souvisí s impulzivitou a percepčně motorickými poruchami. S prožíváním sebe sama souvisí u dětí s ADHD i emoční poruchy a následně i poruchy chování (Jucovičová, Žáčková 2010, s. 13).

U těchto dětí také často pozorujeme opožděný vývoj řeči i celkově opožděný nebo nerovnoměrný vývoj (některé projevy odpovídají věku dítěte nebo ho i „předbíhají“, jiné jsou výrazně opožděny). Hyperaktivní děti například „přeskočí“ některou z vývojových fází – nelezou, ale hned chodí, často první krůčky zaznamenáváme už okolo desátého měsíce věku (Jucovičová, Žáčková 2010, s. 14).

Je třeba tyto děti podporovat v jakémkoliv úspěchu. Oceňujeme konkrétně to, co se povedlo (využíváme popisný jazyk) – vždy se dá najít něco, za co lze dítě ocenit. Oceňujeme i projevenou snahu dítěte. Rozhodně nekritizujeme, neporovnáváme výtvořky dítěte s ostatními, musíme zabránit případnému posměchu ostatních. Vyjadřujeme podporu dítěti tím, že mu věříme a víme, že to dokáže, že je šikovné, ale že musí být trpělivé, že to chce ještě dost času, než se mu vše povede, a že příště to bude zase určitě o trochu lepší, protože už přece něco dokázalo (Jucovičová, Žáčková 2010, s. 50).

Nerovnoměrný vývoj, hyperaktivita, zvýšená afektivita a emocionalita bývají častou příčinou problémů při vstupu dítěte do předškolního zařízení – nezřídka se stává, že je docházka do mateřské školy z důvodu horší adaptability dítěte omezena buď jen na dopoledne, nebo dokonce jen na některé dny, případně je mu odepřena úplně. Přetrvávají také potíže s delším soustředěním na jednu činnost – děti buď u jedné činnosti déle nevydrží vůbec, nebo pouze částečně, pak ji opouštějí a už se k ní nevracejí. Časté bývá, že některé činnosti odmítají vykonávat (např. děti, které mají obtíže v grafomotorice, nerady kreslí, podobně ty, které mají problémy v oblasti zrakové percepce a krátkodobé paměti, nerady hrají pexeso). O to více, že u těchto dětí z výše uvedených důvodů bývá realizováno odložení školní docházky o jeden i více roků z důvodu nerovnoměrného zrání centrální nervové soustavy (případně z důvodu závažných poruch řeči, zdravotních důvodů, sociální nezralosti ap.). Avšak ne u všech dětí s ADHD je nezbytný odklad školní docházky – situaci je třeba posuzovat individuálně.

Pedagogický projekt

5 Popis projektu

5.1 Cíle a zajištění projektu

Hlavním cílem projektu je příprava a realizace volnočasového kroužku, ve kterém se děti seznámí s tradicemi a historií českých zemí spojenou s obdobím adventu. Prostřednictvím různých aktivit chceme u dětí podpořit rozvoj komunikačních, motorických a sociálních dovedností. Nenásilnou formou chceme děti seznámit s aktivitami, které mohou provozovat také doma s rodinou a tím utužovat vzájemné rodinné vztahy.

Dílčí cíle projektu:

- Podpora zájmu o historii
- Předávání lidových tradic
- Podpora rodinných vztahů
- Podpora sociální interakce mezi dětmi
- Podpora rozvoje komunikačních a motorických dovedností

Cílovou skupinu tvoří děti předškolního věku 6 - 7 let, skupinu tvoří 2 chlapci a 3 dívky. Děti navštěvují Mateřskou školu v Křeseticích. Jednomu z dětí byla diagnostikována porucha pozornosti.

Projekt bude personálně zajištěn jednou pedagogickou pracovnící mateřské školy a jedním dobrovolníkem, nepedagogickým pracovníkem (autorem projektu).

Projekt bude realizován v prostorách mateřské školy a v blízkém okolí. Časový harmonogram je od listopadu do 1. týdne měsíce ledna následujícího roku, 2x týdně na cca 1 hodinu odpoledne od 14:30-16:00. K účasti na projektu je předem doporučený souhlas rodičů.

Finanční zajištění: pomůcky a výtvarné potřeby budou zajištěny v rámci rozpočtu mateřské školy, knihy a návrhy zajistí nepedagogický pracovník, předpokládá se malý finanční příspěvek od rodičů do výše cca 150,00 Kč.

5.2 Harmonogram projektu:

listopad	1. hodina	Seznámení s dětmi, představení projektu, povídání o jejich vánocích
	2. hodina	Vyprávění o adventu
	3. hodina	Výroba mikulášské ozdoby
	4. hodina	Procházka za účelem sbírání materiálu na výrobky
	5. hodina	Výroba vánočního prání z nasbíraného materiálu
	6. hodina	Vyprávění o vánocích, zpívání koled
	7. hodina	Výroba voňavé kuličky, zpívání koled
	8. hodina	Výroba andělíčků a papírových ozdob
prosinec	9. hodina	Výroba andělíčků a papírových ozdob - dokončování, zpívání koled
	10. hodina	Nacvičení krátké scénky o narození ježíška, zpívání koled
	11. hodina	Opakování nacvičení krátké scénky o narození ježíška, zpívání koled, malování perníčků
	12. hodina	Opakování nacvičení krátké scénky o narození ježíška, zpívání koled, malování perníčků
	13. hodina	Představení pro rodiče s prezentací výrobků
leden	14. hodina	Povánoční povídání o vánocích a svátcích s dětmi

5.3 Popis jednotlivých aktivit

1. hodina – Seznámení

První hodinu se s dětmi posadíme do kroužku tak, abychom na sebe všichni dobře viděli. Představíme se navzájem. Představení bude probíhat formou hry popř., pokud v projektu pokračujeme od začátku školního roku, proložíme tuto hodinu jinou hrou, kde by se děti mohly také zbavit nějaké energie. Navrhovaná seznamovací hra je pro děti, které se již znají. Děti stojí ve větším kruhu. Dítě se otočí na svého souseda, kterého má ve směru hodinových ručiček, začne jej obcházet dokola a musí říci jeho jméno a něco, co se mu na sousedovi líbí. Dětem pak představíme, o čem projekt bude. Povídáme si o vánočních svátcích, jejich tradici a důležitosti v rámci rodiny. O tom jak se tradice různých zvyků předávají v rodinách z generace na generaci. Vyrábění vánočních ozdob, výroba cukroví, pečení perníčků a cukroví, zdobení stromečku, psaní dopisu Ježíškovi, atd. Zeptáme se dětí, co ony dělají o vánocích. Jaké pravidelné zvyky mají, co dělaly minulé vánoce s maminkou a tatínkem. Postupně se vystřídáme v mluvení, tak aby se dostalo na všechny. Děti během povídání vstanou a jdou do středu kroužku, povídání je možné oživit také plyšáky nebo hračkami, které jsou v mateřské školce k dispozici. Ukážeme si nějaké obrázky toho, co budeme v rámci projektu vyrábět.

2. hodina – Povídání o adventu

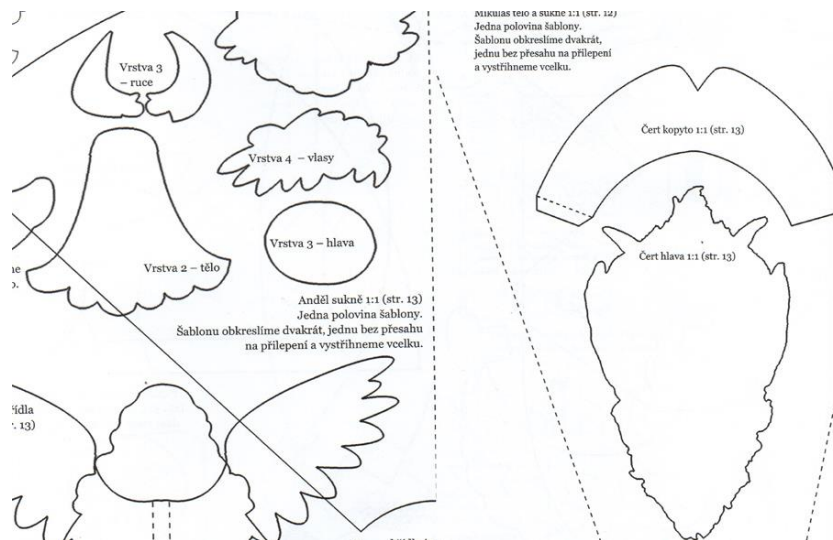
Sedneme si do kroužku a zeptáme se dětí, o čem jsme si povídaly minulou hodinu. Jestli je k vánocům ještě něco zajímavého napadlo, o co by se chtěly podělit. Povíme si něco k historii vánoc a období adventu. K povídání použijeme maňáskové divadlo. Počátek adventu, který nastává již koncem listopadu, je období, kdy se zemědělci zastavili po celoroční dřině. Je to období počátku vánočních trhů, ochlazení a přípravy přírody na zimní spánek. Povídání propojujeme různými malými scénkami toho, co se vypráví. Povíme si něco k tradici adventních kalendářů, k novodobé tradici, kdy děti jej zpravidla dostávají na Mikuláše, který se slaví v předvečer svátku svatého Mikuláše. Děti seznámíme s legendou a povíme si něco o mikulášských průvodech a jeho dnešní zmenšenou verzi v podobě anděla, čerta a Mikuláše. Zahrajeme si krátkou hru na anděla, Mikuláše a čerta. Děti se volně pohybují v prostoru, mohou běhat, poskakovat, cokoliv je napadne. Když vedoucí zakřičí jeden ze tří povelů (děti na základě povelů musí udělat vybranou aktivitu. Čert - rukama si udělat růžky, vypláznout jazyk a dělat blblbl a u toho vrtět zadkem (jako by ocase), Mikuláš - je to vážený pán, proto je potřeba se mu uklonit do všech čtyř světových stran, Anděl - je hodný a má všechny rád, děti musí obejmout nejbližšího kamaráda (lze i ve

skupince). Na závěr se děti zeptáme, co si z hodiny pamatují, co je zaujalo a o čem bude další hodina. Také se domluvíme, co si na další hodinu mají přinést.

3. hodina – Výroba mikulášské ozdoby

Poté, co jsme s dětmi probrali minulou hodinu, sedneme si ke stolu a ukážeme si, co budeme dnes vyrábět. Výroba mikulášské ozdoby měla být pouze z přírodních materiálů. Co si mají děti na hodinu přinést, jsme probrali na konci hodiny předešlé. Pro jistotu mají paní vychovatelka a autorka projektu, které na děti dohlížejí, nějaký další materiál. Budeme vyrábět papírového Mikuláše, anděla a čerta, dále pokud zbyde čas nějaké voňavé skládané ozdoby z pomeranče, jablka, hrozinek, koření a sušeného ovoce. Během výroby si pustíme koledy. Jednotlivé šablony pro výrobu papírových ozdob budou dopředu připraveny a nakresleny popř. vytištěny autorka projektu. Děti si dané šablony vystříhnou, pomalují, polepí a celkem slepí do požadovaného tvaru. K výrobě kromě papíru bude potřeba kousek krajky, stužka, zlatý fix, sušené švestky, drátek, špejle, atd. Při složitějších manipulacích se děti poradí s paní vychovatelkou, která jim popřípadě pomůže. Při potřebě použití tavné pistole bude s touto manipulovat pouze dospělý. Na závěr hodiny se podíváme na své výtvořky. Zabalíme je tak, aby je děti mohly v pořádku donést domů, kde se budou o ně moci podělit s rodiči.

Obrázek šablony mikulášské ozdoby:

(Trnková 2012, s. 85,87)

(Trnková 2012, s. 38)

4. hodina – Procházka

Před samotným odchodem ze školky si s dětmi opět popovídáme o tom, co jsme dělali minulou hodinu. Necháme je, aby se pochlubily reakcemi z domova. Po správném oblečení vyrazíme za doprovodu paní vychovatelky na předem domluvenou trasu. Pokusíme se vyhnout hlavní ulici v obci a projdeme se zadními uličkami až k místnímu rybníku. Cestou posbíráme spadané šišky, různobarevné listí či kaštiny. Děti dostanou vlastní pytlíček, do kterého budou nalezené předměty po schválení paní vychovatelkou ukládat. Děti tedy budou mít za úkol, poté, co budeme v místech, kde jim nehrozí, žádné nebezpečí ze strany dopravy, se ve dvojicích rozejít, tak aby na paní vychovatelku viděly a hledat různé zajímavé věci. Po nasbírání takového materiálu se mají k paní vychovatelce vrátit, ukázat jí, co našly a po odsouhlasení z její strany si mohou předměty schovat do sáčku, který k tomu je určen. Cestou si budeme povídat o výrobě vánočních přání, a komu by takové přání chtěly děti poslat.

5. hodina – Výroba vánočního přání

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Dětem ukážeme nějaké obrázky přání, která si mohou vyrobit. Navrhujeme, aby sesbíraný materiál daly doprostřed stolu a podělily se o něj. Rozdáme předem nastříhané čtvrtky, na které budou děti přání kreslit a lepit, na některá mohou např. nalepit sesbírané barevné listí, dále si mohou listí namalovat a obtisknout na čtvrtku velikosti korespondenčního lístku. Kaštiny a šištičky mohou obarvit a přilepit nebo k přání přivázat. U těchto přání je třeba dětem říci, že aby je mohly poslat, musí je vložit do větší obálky. Dětem budou k dispozici vystřižené různé tvary z papíru jako je stromeček, Mikuláš, jablíčko, ozdoba, atd., které si mohou vybarvit a na čtvrtku nalepit. Samozřejmě si mohou na čtvrtku pouze nakreslit vlastní obrázek. Děti budou mít k dispozici šablonu s nápisem šťastné Vánoce, kterou si na čtvrtku položí a písmena si vykreslí. Na konci

hodiny se navzájem pochlubíme s našimi výtvary. Vánoční přání uložíme na místa, kde se jim nic nestane, a mohou v pořádku uschnout. Druhý den paní vychovatelka díla uloží.

Návrh jak můžou přání vypadat:

(Trnková 2012, s. 37)

6. hodina – Vyprávění o vánocích

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Budeme si vyprávět o vánocích. Povídání bude směsí podkladů z knihy Vánoce z babiččina kapsáře od Kláry Trnkové, kterou používáme k návrhům výrobků, které s dětmi tvoříme. Dále si k vyprávění vezmeme jako pomůcku knihu Vánoce v české kultuře od Václava Frolece a malou encyklopedii Vánoc od Valburgy Vavřínové. Dětem představíme zjednodušenou formou náboženské, historické i tradiční příběhy spojené s Vánoci. Dětem dáme prostor, aby se vyptali na věci, které je zajímají nebo, které jim přijdou fascinující. V průběhu vyprávění si začneme zpívat koledu. Jedná se o koledu: Nesem Vám noviny a to o první dvě kapitoly:

1. Nesem vám noviny, poslouchajte,
z betlémské krajiny, pozor dejte.

[: Slyšte je pilně a neomylně :], rozjímejte.

2. Syna porodila čistá Panna,
v jesličky vložila Krista Pána.

[: Jej ovinula a zavinula :] plenčičkami.

Sloky budeme používat při vánočním představení. Celkem v představení použijeme několik slok ze tří koled. V následujících hodinách budeme koledy nacvičovat a opakovat, aby si je děti dobře zapamatovaly. Na závěr se zeptáme, co si z hodiny pamatují, co je zaujalo a o čem bude další hodina. Také se domluvíme, co si na další hodinu mají přinést.

7. hodina – Výroba voňavé kuličky

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Jedná se o dárek vyráběný z pomeranče, hřebíčku, stužek a špendlíky. Dvě stužky různé délky připícheme špendlíkem ke spodku pomeranče. Nahoře svážeme a delší necháme na zavěšení. Na pomeranč fixem nakreslíme různé ornamenty a podle předkreslené šablony zapícháme do pomeranče hřebíčky. Kuličky je třeba věšet nad topení, aby vyschl, pak je možné jej umístit třeba do skříně na provonění prádla. Během výroby dětem pouštíme koledy a povzbuzujeme je, aby si s námi zpívaly. Na závěr hodiny si zopakujeme s dětmi první dvě kapitoly koledy: Nesem Vám noviny a přidáme čtyři kapitoly z koledy:

My tři králové:

1. My tři králové jdeme k vám,
štěstí, zdraví, vinšujem vám.
2. Štěstí, zdraví, dlouhá léta,
my jsme k vám přišli z daleka.
3. Z daleka je cesta naše,
do Betléma mysl naše.
6. A my taky vystupujem
a Nový rok vám vinšujem.

Na závěr se děti zeptáme, co si z hodiny pamatují, co je zaujalo a o čem bude další hodina. Také se domluvíme, co si na další hodinu mají přinést.

Jak by měla vonná kulička vypadat:

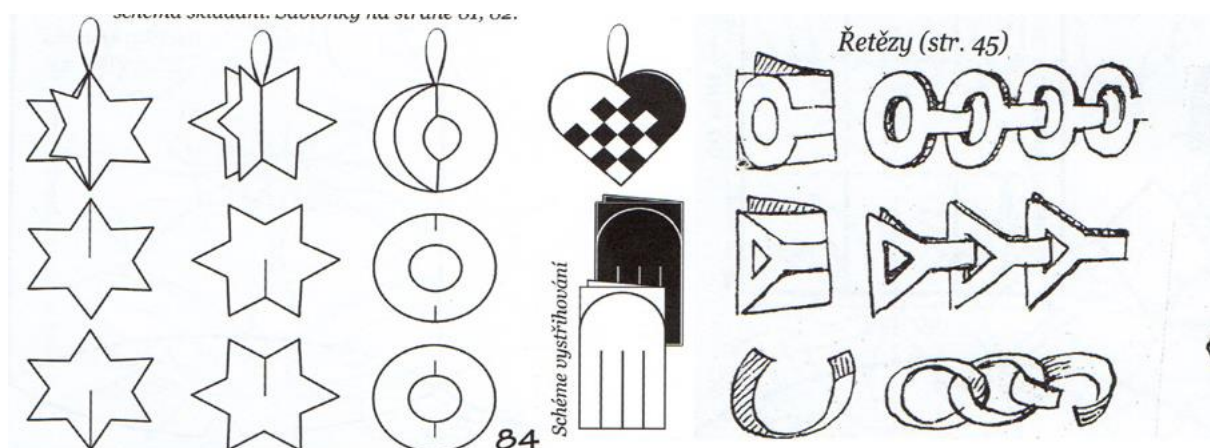

(Trnková 2012, s. 32)

8. hodina – Výroba papírových ozdob 1.

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Na hodinu si připravíme barevný a bílý papír, šablony na obkreslení a vystřihování, pastelky a barevné fixy, polystyrenové kuličky, lepidlo, vata, tavná pistole, krajky, stužky. Z papíru budeme vyrábět andělíčky, krajkové ozdoby a řetěz. Děti se rozdělí, a vyberou si, co by chtěly vyrábět. Řekneme jim, že budeme stejné ozdoby vyrábět i následující hodinu, tedy není třeba se stresovat tím, že chtějí toho vyrobit více nebo že výrobu své ozdoby nestihnou. Řetěz také mohou vyrábět dohromady nebo každý zvlášť. Se složitějšími úkony dětem pomůže paní vychovatelka nebo autorka projektu. K výrobě ozdob dětem pustíme koledy, podporujeme je ve zpívání. Ke konci hodiny si zopakujeme jen s podporou hudby dvě koledy, které budeme potřebovat na chystané představení.

Šablona pro výrobu papírové ozdoby a papírových řetězů:

(Trnková 2012, s. 84)

9. hodina – Výroba papírových ozdob 2.

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Budeme pokračovat ve výrobě papírových ozdob. Zpívat koledy a přidáme naučení poslední koledy na představení. Bude se jednat o koledu: Narodil se Kristus Pán a to první dvě kapitoly této koledy:

1. Narodil se Kristus Pán, veselme se,
z růže kvítek vykvet nám, radujme se.
Z života čistého, z rodu královského,
nám, nám, narodil se.
2. Jenž prorokován jest, veselme se,
ten na svět poslán jest, radujme se.

Z života čistého, z rodu královského,

nám, nám, narodil se.

Na závěr se děti zeptáme, co je z hodiny nejvíce bavilo, co je zaujalo, co se jim líbilo a o čem bude další hodina.

10. hodina – Nacvičení scénky

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Začneme s nacvičováním krátké cca 10 minutové scénky na Vánoční besídku pro rodiče.

Krátká scénka:

Děti si rozdělí role na vypravěče, anděla a tři krále. Na stole bude umístěn papírový betlém, který je pravidelnou výzdobou předvánočního období ve školce. Nad stůl do rohu na stěnu umístíme velkou zářivou hvězdu. Vypravěč krátce představí scénu: „Před dávnými a dávnými lety se ve městě, které se jmenuje Betlém, narodilo miminko. Jeho maminka Marie a tatínek Josef byli, ale moc chudí a proto se to miminko nenarodilo v domě a v teple. Narodilo se v obyčejném chlévě, kam se zavírají ovce, krávy, oslíci a ostatní zvířata. Každý, ale věděl, že to miminko bude jednou králem. Sami andělé to všem letěli povědět.“ Tady anděl začne zpívat koledu Nesem Vám noviny. Děti se různě pohybují po scéně. Anděl chodí kolem betléma. Vypravěč chodí a ukazuje. Pokračuje vypravěč. „Protože se vědělo, že bude králem, spěchali z blízka i z daleka všichni lidé ho pozdravit a nosili mu dárky. Ať pastýři, tak venkovani, městský lid i králové.“ Tři králové zazpívají svou část koledy: My tři králové. Vypravěč: „Od té doby si každý rok připomínáme jeho narození (Učíme děti a děti učí nás 2017). A to tím, že jsme k sobě milý, dáváme si dárky a zpíváme koledy.“ Všechny děti zazpívají část koledy Narodil se Kristus pán.

Na závěr se děti zeptáme, co je z hodiny nejvíce bavilo, co je zaujalo, co se jim líbilo, a popovídáme si, o čem bude další hodina. Také se domluvíme, co si na další hodinu mají přinést.

11. hodina – Scénka a perníčky

Po besedě o minulé hodině začneme s představením dnešní hodiny. Zopakujeme si scénku z minulé hodiny. Probereme, co dětem dělá těžkosti. Doladíme a upravíme scénku tak, aby byla pro děti, co nejjednodušší na provedení. Po zbytek hodiny rozdáme štětečky a perníčky, které jsme objednali v místní pekárně. Děti dostanou na obarvení cca 12 perníčků na osobu. Perníčky potřou bílkovou polevou a posypou lesklým práškem, kde budou chtít jako přípravu na finální zdobení na následující hodinu. Při zdobení si budeme vyprávět o perníčkách a tradici cukroví. Na závěr si pro opakování zazpíváme koledy na představení.

12. hodina – Opakování scénky a perníčků

Po besedě o minulé hodině začneme opět s opakováním scénky. Poté se vrhneme na finální zdobení perníčků. Zdobení jak posypovým tak v tubách děti dozdobí své perníčky. Během zdobení si budeme zpívat a poslouchat koledy. Na závěr se dětí zeptáme, co je nejvíce bavilo na tom, co jsme již v hodinách dělali, co je zaujalo, co se jim líbilo.

13. hodina – Představení pro rodiče

Rodiče a rodinné příslušníky pozveme na předvánoční besídku. Paní vychovatelka uvede celý projekt, co jsme udělali a jak to celé probíhalo. Děti předvedou představení o narození Ježíška. Poté představí své výrobky, které nepřinesly domů. Po skončení si mohou své výrobky vzít sebou domů.

14. hodina – Jak to všechno dopadlo

Tato hodina probíhá po návratu dětí do školky po vánočních prázdninách. Sedneme si do kroužku, uvítáme je v novém roce. Řekneme jim, jak byly šikovné a jak se jim minulý rok během projektu dařilo. V případě pořízení fotografií nebo záznamu představení by se dětem mohlo ukázat, jak pěkně to dopadlo. Pak se jich začneme vyptávat na to, jak oslavili letošní svátky. Zda použily nějaké zajímavé věci, které se naučily během našeho projektu. Popř. se můžeme inspirovat tím, co na vánoce vyráběly na podobné hodiny na následující rok. Svátky a tradice jsou různorodé a nejen v každém kraji, ale i v každé rodině mají jiné zvyky, které jsou zajímavé. S dětmi si zahrajeme malou hru na paměť týkající se koled, které zpívaly při představení. Při této hře budou moci při zpívání tancovat nebo podupávat. Na závěr se rozloučíme. Pokud bude mateřská školka v projektu pokračovat, můžeme si povídat o tom, co nás bude čekat dál.

6 Vyhodnocení projektu a navrhovaná doporučení

Tento pedagogický projekt byl věnován tématu seznámení dětí s tradicemi a zvyky. Projekt nebyl realizován z důvodu časové náročnosti a celospolečenské situace spojené s pandemií covid-19. Projekt sám o sobě by měl být realizován celoročně, aby se dětem mohli představit více či méně známé zvyky a tradice spojené s daným obdobím. Kromě psaných podkladů ve formě knih je možnost nalézt podklady na internetu. Dnes jsou samostatně dohledatelné zvyky a tradice i pro jednotlivé kraje.

Děti by si určitě užily procházku, která byla plánována na listopad a hledání pokladů podzimní přírody. Určitě by děti bavilo i vyrábění různých zajímavých předmětů. U scénky pro rodiče je možné riziko v stydlivosti některých zúčastněných dětí i to, že by mohly během představení zapomenout text mluveného i zpívaného slova. Tuto alternativu by pokryla paní vychovatelka, která by v průběhu hry napovídala. Dále by bylo možné sestříhat koledy tak, aby byly i se zpívaným textem, čímž by se dětem ulehčilo pamatování slov. Ony by se jen přidaly. Dalším možným rizikem zvládnutí projektu může být časová náročnost každé hodiny. S dětmi je pravděpodobné, že se všechny navrhované aktivity nestihnou. S tím by neměl být problém, kromě opakování na scénku pro představení není problém různé aktivity přeplánovat popř. nějakou vynechat tak, aby nebyly děti ani vychovatelka zbytečně stresované. Kromě rizik spojených s manuálním vyráběním a tedy možností rizika malého úrazu by nemělo být při tomto projektu riziko nějakého zranění. Další riziko je nechť jedince zapojit se do společných činností. U individuálních aktivit by to problém nebyl, ale tam kde je třeba spolupráce všech ano.

V případě opakované realizace projektu je výhoda využití zkušeností z předchozích ročníků. Je tedy možné navázat na aktivity, které byly oblíbené a vynechat ty, které se setkaly s menším nadšením. Je třeba přistupovat k dětem individuálně, brát v potaz i to, že každý ročník, každá skupina dětí bude jiná a je možné je zaujmout jinými hrami. Pravděpodobně by bylo dobré si připravit na každou hodinu alespoň dvě aktivity, pokud by se plánovaná hra či výtvarná činnost nesetkala s nadšením od dětí, bylo by možné ji nahradit jinou. Také při povídání je možné vymyslet několik doplňkových her, kde se děti mohou zabavit, aby neměli příliš nevyužitou energii. Podobné je to i u výtvarné činnosti, u které děti převážně sedí, je možné ji proložit nějakou aktivní hrou.

Závěr

Tato závěrečná práce byla věnována tématu Seznámení s tradicemi.

V teoretické části je uvedeno, proč známost tradic a zvyků je prospěšná, a to jak z historického hlediska tak i z národního. Pro národnostní uvědomění. Mělo by dětem pomoci i v následném kladném vztahu k dějepisu a historii, představit dětem historii pomocí příběhů. Tradice a obyčeje jsou obvykle spojeny s výrobou různých předmětů, zapamatování si písní a říkanek či tanečků. Všechny tyto věci pomohou dětem, jak v lepší manuální zdatnosti tak i trénování paměti. Většina těchto aktivit se provádí v menší či větší skupině, což podporuje sociální vztahy a kooperaci mezi účastníky. Také se zde dotýkáme problematiky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a to přímo dětí s ADHD. Celý projekt byl zaměřen na období adventu a Vánoc.

V praktické části jsou dětem postupně představeny jak tradice spojené s adventem a Vánocemi tak jejich zapojení do výroby různých předmětů. Výtvarná činnost by měla být uzpůsobena stáří dětí. Různé hodiny jsou proloženy hrou či zpíváním koled. Na závěr projektu bylo plánováno představení pro rodiče s ukázkou výrobků zúčastněných dětí. Po návratu z vánočních prázdnin by byla dodatečná hodina, kde by se děti mohly pochlubit tím, jak své vánoční prázdniny prožily.

Projekt by se mohl dětem líbit (pokud by byl realizován), neboť téma Mikuláše, adventu a Vánoc je dětem velmi blízké a je pro ně velice atraktivní. Děti mají možnost vyjádřit se a to jak výtvarně, hudebně tak i dramaticky. V projektu je předpoklad pro to, aby mělo každé dítě prostor vyniknout ve svých osobních dovednostech.

Seznam použité literatury

BURKE P., 2005. *Lidová kultura v raně novověké Evropě*. 1. vyd. Praha: Argo. ISBN 80-7203-638-6.

FICHNOVÁ K., SZOBIOVÁ E., 2007. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-323-9.

FROLEC V., 2001. *Vánoce v české kultuře*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Vyšehrad. ISBN 80-7021-511-9.

GONZÁLEZOVÁ M., 2014. Lidové zvyky a obyčeje během kalendářního roku – tradice a současnost. in *Místní kultura* [online]. Aktualizováno 30.12.2014 [vid. 27.06.2021]. Dostupné z: <https://mistnikultura.cz/lidove-zvyky-a-obyceje-behem-kalendarniho-roku-tradice-a-soucasnost>

HUBLOVÁ P., 2020. Aktivita pro rozvoj sociálních dovedností. in *NPI* [online]. [vid. 10.10.2021]. Dostupné také z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/22413/AKTIVITY-PRO-ROZVOJ-SOCIALNICH-DOVEDNOSTI.html/>.

JUCOVIČOVÁ D., ŽÁČKOVÁ H. 2010. *Neklidné a nesoustředěné dítě ve škole a v rodině*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-6947-9.

KOUŘIL P., 2004. Displacement a pojem tradiční lidové kultury. in *Sociální studia* [online], roč. 2. [vid. 27.06.2021]. ISSN 1803-6104. Dostupné také z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/issue/view/422/showToc.

PÁVKOVÁ J. A KOLEKTIV, 2002. *Pedagogika volného času*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.

PÁVKOVÁ J., 2014. *Pedagogika volného času*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-666-6.

ŠIMÁČEK F., 1999. Poznámky k výzkumu a chápání „Tradice“. in *Český lid* [online], roč. 86(3). [vid. 27.06.2021]. ISSN 0009-0794. Dostupné také z: <https://kramerus.lib.cas.cz/uuid/uuid:50a83440-9753-4973-a316-6c8f30a2cbe1>.

TRNKOVÁ K., 2012. *Vánoce z babiččina kapsáře*. 1. vyd. Praha: STUDIO trnka. ISBN 978-80-87678-07-7.

UČÍME DĚTI A DĚTI UČÍ NÁS, 2017. Příběh o ježíškovi. in *Učíme děti* [online]. Aktualizace 4. 12. 2017 [vid. 14. 11. 2021]. Dostupné z: <https://ucimedeti.blogspot.com/2017/12/pribeh-o-jeziskovi.html>

- VAVŘINOVÁ V., 2000. *Malá encyklopedie Vánoc*. 1. vyd. Praha: Libri. ISBN 80-85983-81-8.
- VONDRUŠKOVÁ A., 2004. *České zvyky a obyčeje*. 1. vyd. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01356-8.